

Sygn. akt: III AUa 587/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2014 r. w Łodzi

sprawy **Z. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o podjęcie wypłaty emerytury,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt: V U 1073/11;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 587/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 września 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. zawiesił Z. P. wypłatę pobieranej dotychczas emerytury od dnia 1 października 2011r., tj. od daty określonej w przepisach. Organ rentowy wskazał, że wypłata emerytury uległa zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że podjął wypłatę emerytury Z. P. z dniem 1 października 2011r. zaś nowe żądanie Z. P. o wypłatę odsetek od zaległych świadczeń emerytalnych przekazał do rozpoznania (...) Oddział w T..

Sąd pierwszej instancji ustalił, że Z. P. urodzona (...) decyzją z dnia 2 czerwca 2009r. uzyskała prawo do emerytury od dnia od 1 maja 2009r. Decyzją z dnia 10 czerwca 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał Z. P. z dniem 4 kwietnia 2010r. prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Z. P. pozostaje w stosunku pracy w (...)w P. T. od 1994r.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne. Wskazał na treść art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (tj. Dz.U. z 2009r. nr 153.poz. 1227 z zm.) , (dodanego ustawą z dnia 16 grudnia 2010r. , która weszła w życie 1 stycznia 2011r.) który stanowił podstawę prawną wstrzymania przez organ rentowy wypłaty emerytury wnioskodawczyni od 1 października 2011r. z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia z dotychczasowym pracodawcą. Przepis ten uzależnił bowiem prawo do wypłaty emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą , na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, z tym, że do emerytur przyznanych przed 1 stycznia 2011r. przepis art. 103a ustawy cyt. wyżej miał zastosowanie dopiero od 1 października 2011r. Sąd Okręgowy wskazał, iż Z. P. nabyła prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym z dniem 4 kwietnia 2010r. W tej dacie (aż do 31 grudnia 2010r.) wypłata emerytury dla osób, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny zależała od osiągnięcia wieku emerytalnego a nie od osiąganego przychodu z tytułu zatrudnienia po przejściu na emeryturę oraz uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą (art. 103 ust.2 ustawy). Skoro zatem wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym z dniem 4 kwietnia 2010r. , gdy wypłata emerytury nie była zależna od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą , to wejście w życie art. 103a ustawy wprowadzającej taki nowy warunek nie może zmienić jej sytuacji prawnej, w szczególności nie może stanowić przesłanki uzależniającej wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy – jako sprzeczne z art. 2 Konstytucji RP gdyż narusza zasadę ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa. Na poparcie swojego poglądu Sąd pierwszej instancji przytoczył stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zaprezentowane w wyroku z dnia 13 listopada 2012r. w sprawie K2/12, zgodnie z którym art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010r. w zakresie , w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. , bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd Okręgowy powołując pogląd zaprezentowany przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 kwietnia 2011r. I CSK 410/10 (OSNC 2011 nr 1 poz. 14) podniósł, iż skutek ex nunc wyroków Trybunału Konstytucyjnego jest dopuszczalny jedynie wyjątkowo a w rozpoznawanej sprawie nie zachodzi taka sytuacja, która uzasadniałaby odejście od przyjmowanej powszechnie zasady działania wyroków Trybunału Konstytucyjnego ex tunc. Stwierdzenie niezgodności przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z Konstytucją RP przez Trybunał Konstytucyjny we wskazanym w orzeczeniu zakresie powoduje zatem brak podstaw prawnych do stosowania tego przepisu wobec osób , które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy a zatem wobec wnioskodawczyni ex tunc czyli od wejścia w życie tego przepisu.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżając powyższy wyrok w części w punkcie 1 i w całości w punkcie 2 i zarzucając mu naruszenie prawa a w szczególności art.190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 412 par. 2 kpc poprzez błędne przyznanie wnioskodawczyni prawa do wyrównania emerytury od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. podczas gdy wnioskodawczyni nie nabyła prawa do wypłaty emerytury w tym okresie . Wskazując na powyższe organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Poza sporem jest, że Z. P. miała wypłacane świadczenie emerytalne począwszy od 1 maja 2009 r. a następnie, w związku z uzyskaniem prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, od 4 kwietnia 2010r. z uwagi na nie obowiązujący wówczas przepis art 103 ust.2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który został uchylony od 8 stycznia 2009r. na podstawie ustawy o emeryturach kapitałowych. Niesporne jest również i to, że z dniem 1 stycznia 2011r. wszedł w życie przepis art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, którego treść pokrywa się z treścią poprzednio obowiązującego art. 103 ust.2a i przepis ten – z mocy art. 28 ustawy z 16 grudnia

2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) – znalazł zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, poczynając od 1 października 2011r.

Sąd Apelacyjny w całości podziela rozważania prawne Sądu I instancji dotyczące wprowadzenia art.103a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W pierwszej kolejności ustawą z 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy - ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r., tj. od daty wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane - zostało zawieszane. Wskazany art. 103 ust. 2a został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707), znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, czyli zarówno tych, którzy prawo do emerytury uzyskali od momentu jego wejścia w życie oraz tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 r. Podkreślić należy, że art. 103a, uniemożliwiając realizację prawa do emerytury do czasu rozwiązania stosunku pracy, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo do odejścia z rynku pracy i uzyskania świadczenia emerytalnego. Ryzyko emerytalne w tym znaczeniu to zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z 13 listopada 2012 r. stwierdził, że określenie treści ryzyka emerytalnego przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił, tj. osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., to niedopuszczalne jest - z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Skutkiem omawianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Co do zasady apelujący nie kwestionował ustalonej przez Sąd Okręgowy okoliczności, że treść powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego ma zastosowanie w niniejszej sprawie. Wywodził natomiast w oparciu o art.190 ust. 3 i 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, że prawo do wypłaty emerytury powstało najwcześniej od daty ogłoszenia wyroku, tj. od 22 listopada 2012r. Zaprezentowane wyżej stanowisko organu rentowego jest sprzeczne z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego w tym przedmiocie. Powołany przez apelującego art. 190 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przewiduje, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi podstawę do wznowienia postępowania. W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2013r., II UK 330/12 podkreślono, że skoro uznane za niezgodne z Konstytucją przepisy prawa naruszały ustawę zasadniczą już od dnia ich wejścia w życie (ex tunc), nie mogą być legalną podstawą orzekania przez sądy powszechne i Sąd Najwyższy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 marca 2013r., I UK 519/12, wyrok Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2013r., I UK 593/12). Na marginesie należy dodać, że powołane przez apelującego orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 7 lutego 2006r., SK 45/04 nie może mieć wpływu na treść rozstrzygnięcia, ponieważ odnosi się do art.103 ust.2a ustawy o emeryturach

i rentach z FUS. Natomiast sporna decyzja z 12 października 2011r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury została wydana na podstawie art.103a cyt. ustawy. Tym samym podstawą do wznowienia postępowania w niniejszej sprawie był wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012r., K 2/12, który rozstrzygał o niezgodności z Konstytucją m.in. art.103a.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że Z. P., która nabyła prawo do emerytury od 1 maja 2009r. a następnie prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym od 4 kwietnia 2010r., mieści się w kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. W rezultacie Sąd I instancji prawidłowo uznał, że w jej przypadku zaistniała podstawa do zmiany zaskarżonej decyzji ZUS na podstawie art.477¹⁴§ 2 k.p.c. i podjęcie wypłaty emerytury od 1 października 2011r. Sąd Okręgowy prawidłowo przekazał do rozpoznania do ZUS, jako nowe roszczenie, żądanie o zasądzenie odsetek z powołaniem się na treść art.477¹⁰ § 2 k.p.c.

Mając na względzie, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu i oparty został na niewadliwych ustaleniach faktycznych, a wywiedziona przez organ rentowy apelacja nie zawierała uzasadnionych zarzutów, na podstawie art.385 k.p.c. podlegała oddaleniu.